

BUDSJETT 2023, ØKONOMI- OG HANDLINGSPLAN 2023-2026

Ålesund kommune

Kommuneplanens samfunnsdel 2021 - 2031

Vedtatt av kommunestyret 14.01.2021

[Kapitler](#)

[Eksterne lenker](#)

North West

Livskvalitet for innbyggjarane

KAPITLER

Forord

Innleiing

Utvikling og utfordringar

Satsingsområder

Økonomi

Organisasjon og medarbeidarar

Regional klima-, areal- og transportplan

Berekraftig miljø

Vekstkraftig samfunn

PRIORITERTE MÅL FOR ØKONOMIPLANPERIODEN

- Ålesund kommune har ein robust og berekraftig økonomi som sikrar nødvendig handlingsrom
- Ålesund kommune har likeverdige og heilskaplege tenester av god kvalitet som er lett tilgjengelege for alle
- Ålesund kommune er eit aldersvennleg samfunn der den einskilde har ein meningsfull og helsefremmande kvardag, høg grad av sjølvstende og moglegheit for deltaking i samfunnet
- Ålesund kommune er ein miljøbevisst organisasjon og samfunnsaktør

Budsjett, økonomi- og handlingsplan 2023-2026

Vegen til langsiktig berekraftig økonomi - framtida vi vel

Kommunedirektøren sitt forslag

Foto: Christine Rørvik

UTFORDRINGSBILETE

- Fortsatt for høge driftskostnader – omstillinga tek tid
- Deflator 2022 (RNB 3,7 %, ender truleg på 5,3 %)
- Lønnsoppgjeret, 3,84 %
- Forventa styringsrente på over 3 % i 2023
- Usikker avkastning på finansportføljen, pt. minus 31 MNOK
- Kommunedeling - 200 MNOK i forslag til statsbudsjett, korleis planlegger vi for det?
- Koronakostnader – kva får vi dekkja?
- Auka sannsynlegheit for ROBEK

ØKONOMISKE MÅL OG PRINSIPP

Mål: Etablere eit økonomisk berekraftig driftsnivå, slik at kommunen kan bygge opp og behalde økonomisk handleevne over tid.

§ 14-1. Grunnleggende krav til økonomiforvaltningen

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.

ØKONOMISKE MÅL OG PRINSIPP

Forslag til finansielle måltal:

- a) Netto driftsresultat $> 1,75$ % av inntektene
- b) Disposisjonsfond > 5 % av inntektene
- c) Gjeldsgrad* < 75 % av inntektene

§ 14-2. **Kommunestyrets og fylkestingets plikter**

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta

- a) økonomiplanen og årsbudsjettet
- b) årsregnskapene og årsberetningene
- c) finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi**
- d) regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
- e) regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).

* Gjeldsgrad definert som renteberande langsiktig lånegjeld med fråtrekk av lån til vidareutlån, ubrukne lånemiddel, ubundne investeringsfond og lån til sjølvkostinvesteringar.

ØKONOMISKE MÅL OG PRINSIPP

Hovudmål: Unngå ROBEK/snarast mogleg ut av ROBEK med ein berekraftig økonomi

Delmål: Skape sunn balanse i drifta, representert ved økonomisk mål nr. 1 – netto driftsresultat > 1,75 %, og mål nr. 2 – disp.fond > 5 %.

Prinsipp for prioriteringar - driftsrammer:

1. Mål om kostranøytralt kostnadsnivå på sikt.
2. For å unngå ROBEK i 2024/kome snarast mogleg ut av ROBEK om ein hamnar der
  - Dei som ligg lågare, må fortsatt ligge lågt.
  - Dei som ligg over, må ta store kutt (Helse og Oppvekst)
  - Dei som ligg nær snittet må også ta kutt.
3. Vridning av ressursbruk i tråd med strategi for «Heilskapleg innsatstrapp».

ØKONOMISKE MÅL OG PRINSIPP

Økonomisk handlingsregel: Gjeldsgrad < 75%.

Prinsipp for prioriteringar - investeringar:

1. Investeringar som bidrar til effektivisering av drifta, og er i tråd med «Strategi for Heilskapleg innsatstrapp».
2. Investeringar som i stor grad er sjølvfinansierande, eller krev ein låg del av lånefinansiering.
3. Investeringar som ellers er heilt naudsynte av omsyn til evnen til å levere forsvarlege tenester.

ØKONOMISKE MÅL OG PRINSIPP

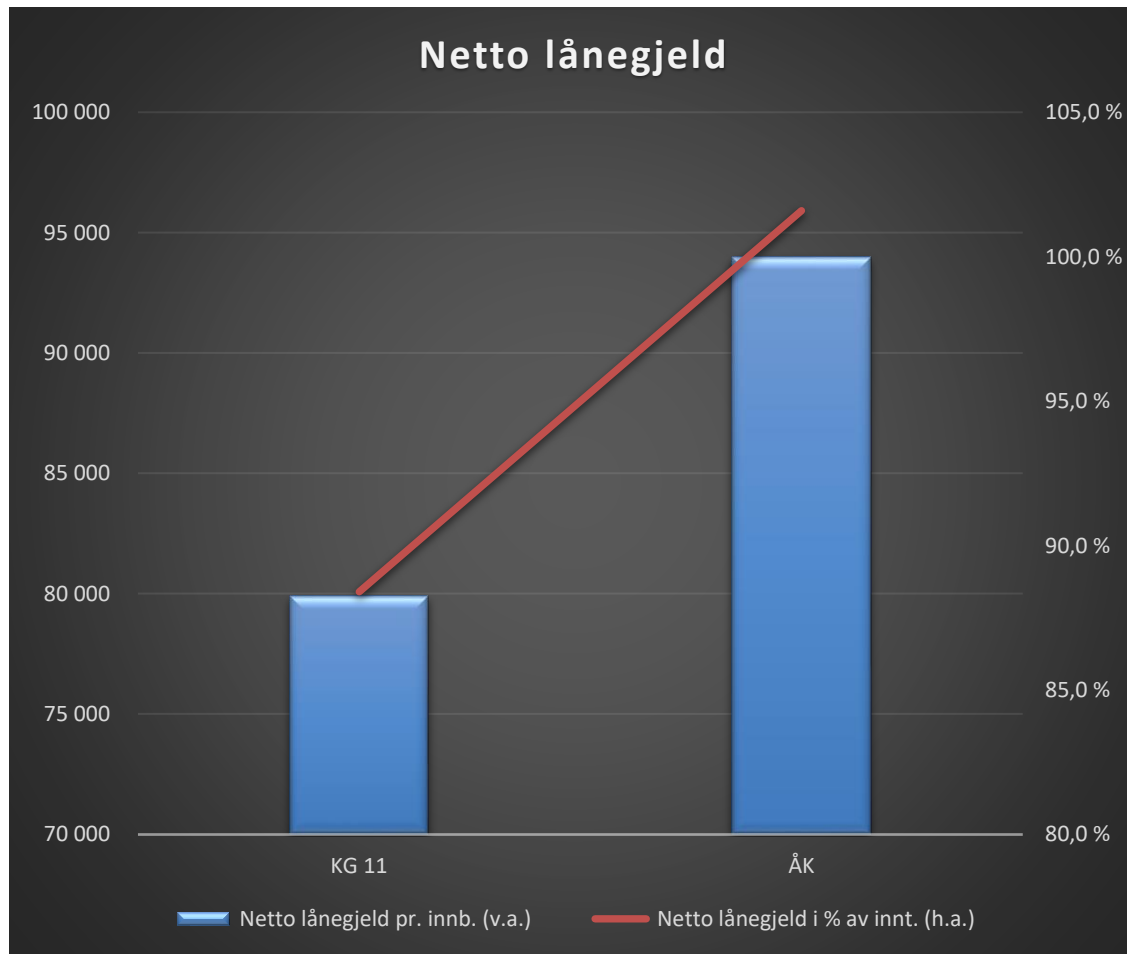
Kostnadsnivå heng saman med at vi:

1. Gjer dei rette tinga.
2. Gjer ting rett.
3. Har dei rette strukturane.
4. Har rett tildelingsnivå.

Ålesund kommune skal:

1. Redusere kostnadar pr. tenestemottakar.
2. Redusere volum av tenester.
3. Prioritere tidleg innsats.

MEIR GJELD = MINDRE TIL DRIFT

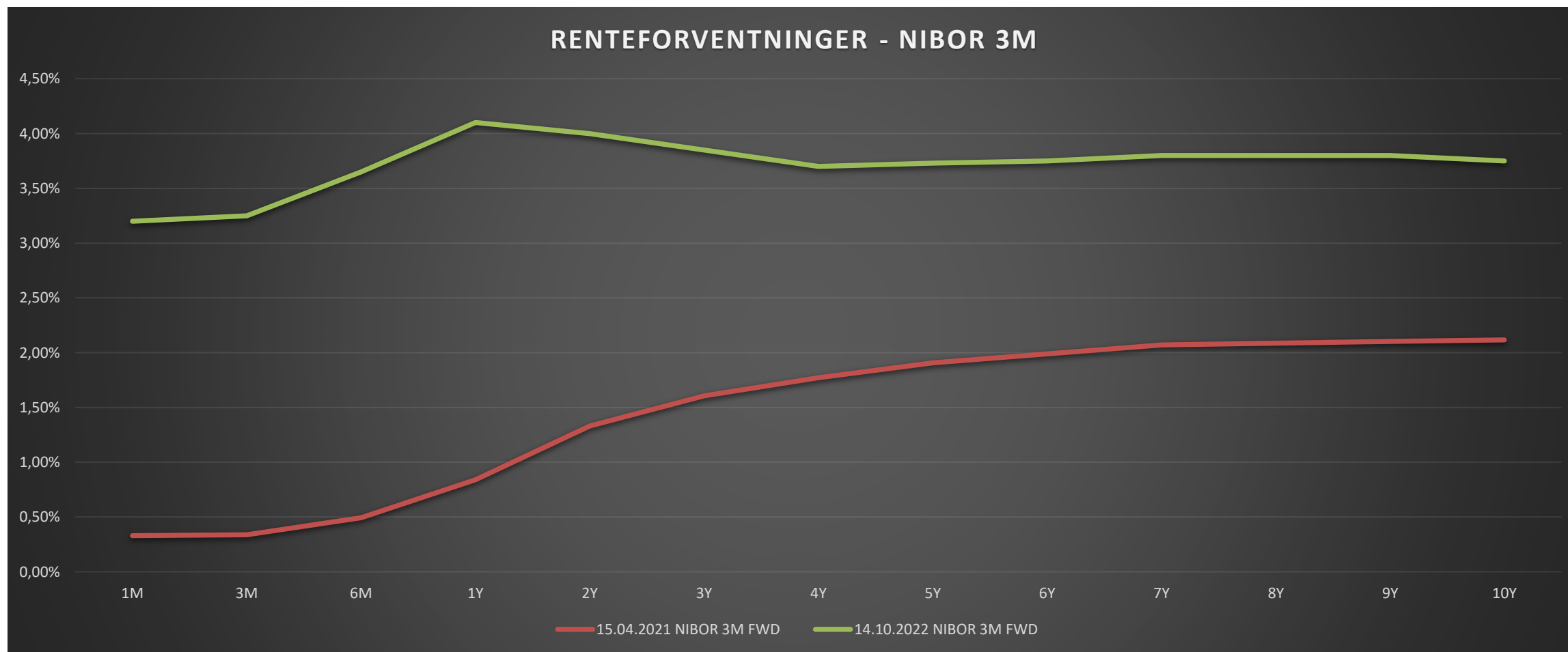
- «Ekstragjelda» utgjer om lag 820-946 mnok.
- Kva kosta denne gjelda?
  - Renter 8-10 mnok i 2021
    - **25 – 32 mnok i 2023!**
  - Avdrag 23-27 mnok
  - Til saman 31-37 mnok i 2021
    - **48 – 59 mnok i 2023!**
- Svarar til 0,5 – 0,6 % lågare netto driftsresultat enn snittet i KG 11.

Vi burde hatt eit netto driftsresultat på 3,1 – 3,2 % i 2021. Vi klarte 0 %...

MEIR GJELD = MINDRE TIL DRIFT

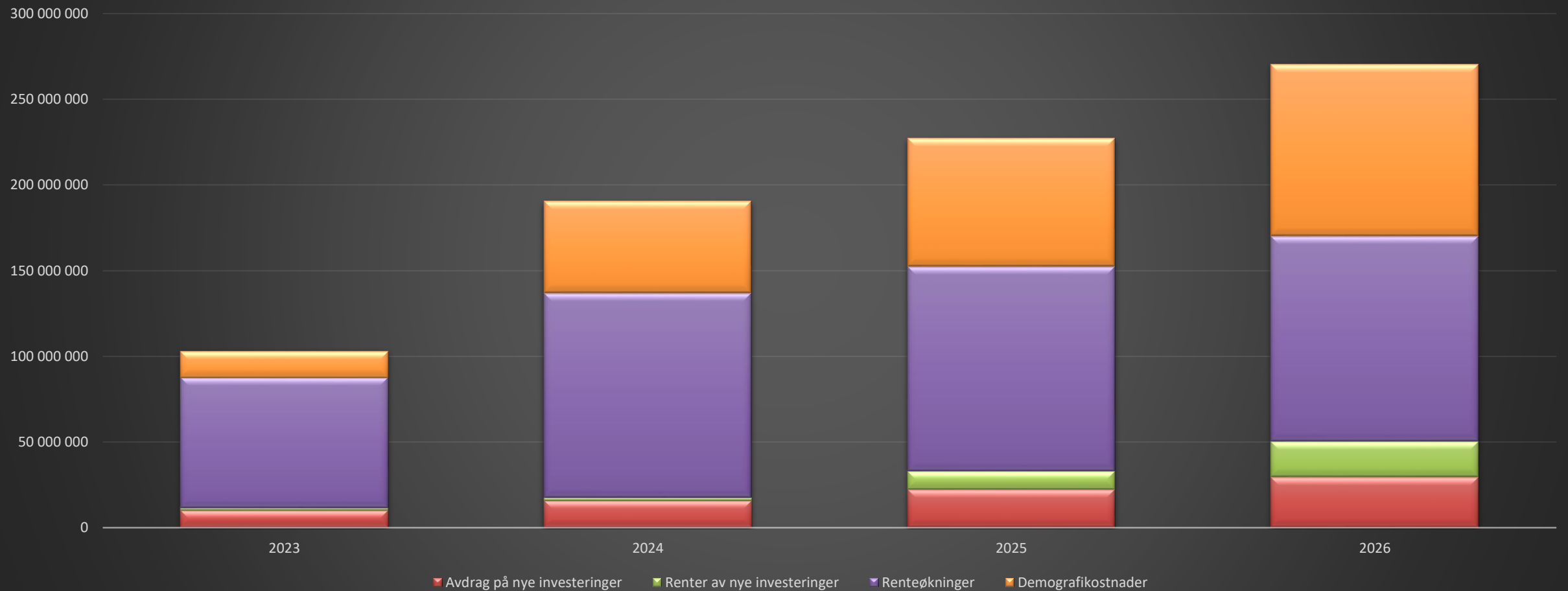
- Ekstra finanskostnader på 48 – 59 mnok pga. vår relativt høge gjeldsgrad.
- Kva kunne vi fått for dette?
  - Aspøy omsorgssenter: Budsjett 2022: 43 mnok.
  - Åse helsehus: Budsjett 2022: 50 mnok.
  - Hatlane skole: Budsjett 2022: 57 mnok.

GJELD VAR IKKJE GRATIS LIKEVEL

TØFFE TIDER I VENDE

Auka finanskostnader vil utfordre drifta
- det same vil demografikostnadane gjere -

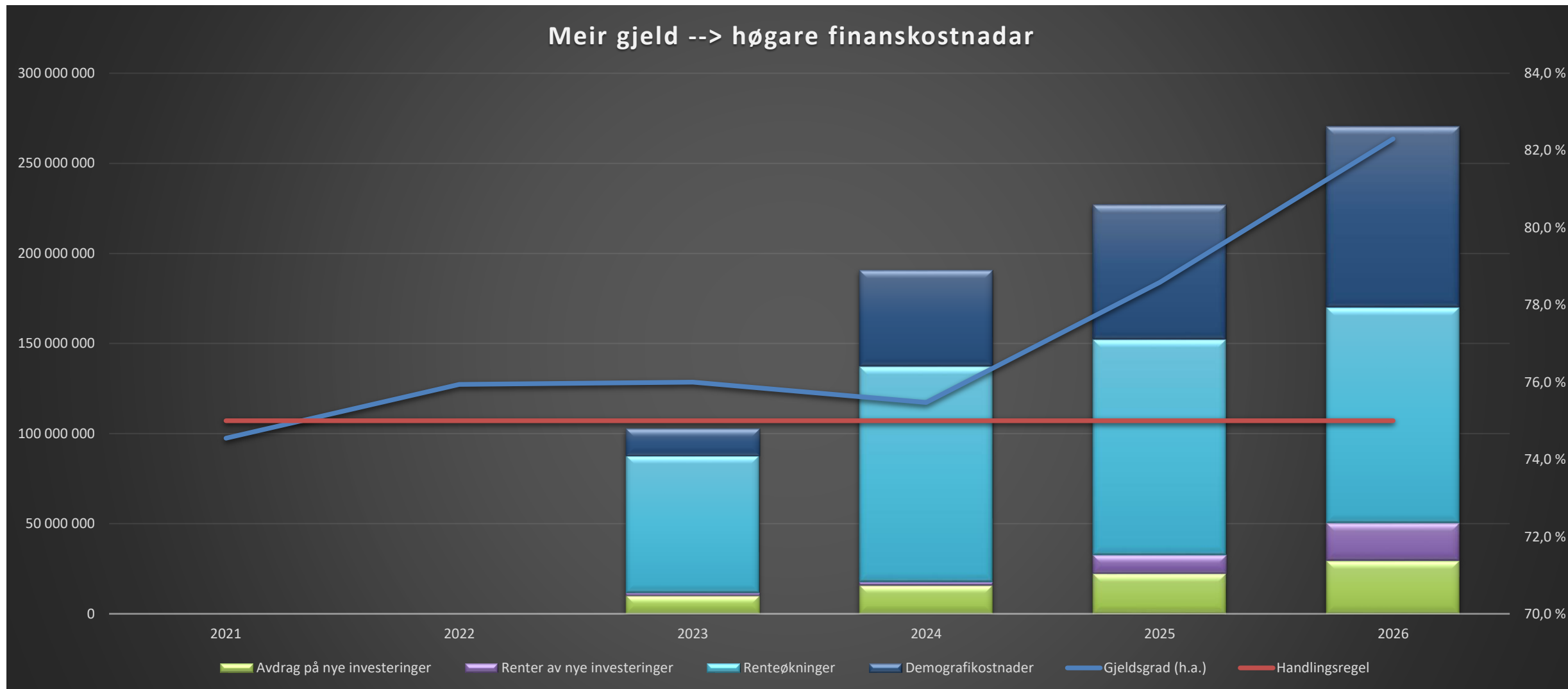

DETTE MÅ FINANSIERAST

- Kostnadsauke frå 2022 – 2026:
  - Gjeld: 170 mnok
  - Demografi: 100 mnok
- Totalt 270 mnok som må finansierast.
  - Omsorgsdistrikta Haram, Skodje, Ørskog, Sandøy og Nordøyane har i 2022 eit samla budsjett på 271 mnok.

UTVIKLING I GJELDSGRAD

REFLEKSJONSOPPGÅVE

- Tenk deg at du har:
  - Middels god inntekt
  - Høgt forbruk
  - Ganske høg gjeld
  - Tom sparekonto
    - ... og skuldar pengar til borna dine ...
- Ta deg ein tur i banken og søk om meir lån....
  - Kva svar får du....?

Frie inntekter 2023

- Totalt rammetilskot **1 869 189 000 kr**
- Anslag skatteinntekter **2 405 950 443 kr**
- Anslag frie inntekter **4 275 139 443 kr**

- Auke på 3,2 % (3,5 % landsgjennomsnitt)
- Deflator 2023?

Premisser i forslaget

- Minst mogleg gjeld
- Auke eiendomsskatten til 3 promille, ca. 65 MNOK
- Kommunedelinga vert dekkja fullt ut
- Vidareføring av investeringstilskot frå Husbanken

INVESTERINGSBUDSJETT

- KD anbefaler følgende vesentlege endringar:
  - Hessa skule: utsettast til 2025
  - Osane idrettshall: utsettast til 2025
  - Sanitetshjemmet: leige før kjøp

Investeringsprogram**2023-2032**

	Brutto	Antatt	
Prosjektnavn	budsjett	lånebehov	Note
Rehabilitering av Brattvåg svømmehall	37 730 000	31 693 200	Byggestart 2025
Brisingstubben - Barne- og avlastningsbolig	159 319 000	86 051 900	Pågå, gjennomføres som planlagt
Bustad til barn/unge - m. døgnbemanning	26 950 000	15 092 000	Byggestart 2025 - planlegging i 2023-2024
Boliger med bemanning - Moa/spjelkavik - privat samarbeide	102 124 000	13 500 000	Overtakelse 2024 (flyttet 1 år)
Bustad med bemanning - Olsvika	63 917 000	12 783 400	Byggestart 2023
Eidet barne- og ungdomsskule	330 025 000	264 020 000	Byggestart 2023
Emblem barneskole	241 451 000	172 601 300	Pågå, gjennomføres som planlagt
Haramsøy barne- og ungdomsskule	87 639 000	70 111 200	Pågå, gjennomføres som planlagt
Prosjekt Haug boliger - byggetrinn 1	123 970 000	24 794 000	Byggestart 2025
Hessa barneskole	304 522 000	239 117 600	Byggestart 2023 → 2025 (flyttet)
Etablering av ny brannstasjon	123 970 000	99 176 000	Byggestart 2026, med tilpasning i 2023
Bygg off.tj. - Sørsida (Tidl. Ny kulturskule)	370 000 000	271 000 000	Overtakelse 2025 → 2028 (flyttet)
Bygg for offentlige tenester - Moa	291 060 000	202 848 000	Overtakelse 2025 → 2027 (flyttet)
Osane idrettshall	165 494 000	109 995 200	Byggestart 2025
Rehabilitering av arbeideren kulturhus	37 730 000	37 730 000	Byggestart 2028 → 2029 (flyttet)
Skodje Ungdomsskule	50 926 000	40 740 800	Byggestart 2024 → 2026 (flyttet)
Småhus for vanskeligstilte - Skodje	8 624 000	4 829 440	Byggestart 2023 → 2024 (flyttet)
Steinshamn brannstasjon	27 200 000	21 760 000	Pågå, gjennomføres som planlagt
Svømmeanlegg Brattvåg	229 624 000	141 476 640	Byggestart 2030
Tennfjord Barnehage	50 321 000	40 256 800	Bygging 2029
Valle Barnehage -Skodje	18 766 000	15 012 800	Byggestart 2024 ← 2028 (flyttet frem)
Volsdalen bukollektiv	350 000 000	70 000 000	Byggestart 2026 ← 2027 (flyttet frem)
Wasmuthgården	89 000 000	17 800 000	Byggestart 2023 (avklares)
Årøyhaugen barnehage	15 092 000	12 073 600	Pågå, gjennomføres som planlagt
Barnehage Blindheim-Emblem	55 000 000	44 000 000	Byggestart 2026
Ellingsøy barnehage - tilbygg, rehabilitering og uteområde	6 000 000	4 800 000	Byggestart 2028
Kapasitetsutvidelse Flisnes barneskole	16 500 000	12 073 600	Byggestart 2023
Kjøp av omsorgsboliger for eldre (Tilpasn. Omsorgstrappa)	150 000 000	112 500 000	Overtakelse 2023 - 2025
Lokaler for forebygging og meistring - eldre og demente	48 510 000	38 808 000	Byggestart 2025
Lokaler for hjemmetjenester (Åse-Lerstad-Spjelkavik)	64 680 000	51 744 000	Byggestart 2024
Riving av Ålesund sykeheim (Borgundv. 199)	16 146 000	16 146 000	Riving 2024
Sentralkjøkken (utvidelse/lokasjon)	100 000 000	80 000 000	Byggestart 2025
Sørsida - Utvikling/forberedelse for salg av kom. tomter	10 000 000	10 000 000	2023 - 2024 (eksterne tjenester)

Investeringer/gjeldsgrad

- Brisningstubben får ikkje investeringstilskot - medfører 40-50 MNOK i økte kostnader - må finne inndekning
- Kun iverksette prosjekter som får investeringstilskot
- Selge tomter/eiendommer som kan redusere gjeldsgraden

DEI STØRSTE TILTAKA FOR HELSE

Tiltak	Økonomisk målbilete	Risiko
Nedtrekk i om lag 100 årsverk på hele området	70,0 mill. kr	Høg
Reduksjon av institusjonsplassar i samsvar med heilheitleg innsatstrapp	37,5 mill. kr	Svært høg
Reduksjon i byråkostnader/innleige	15,0 mill. kr	Svært høg
Reduksjon i overtid/forskyvingar	15,0 mill. kr	Høg
Reduksjon i sjukefråver	10,0 mill. kr	Høg
«Prosjekt natta» – butenesten og psykisk helse/rus	10,0 mill. kr.	Høg

DEI STØRSTE TILTAKA FOR OPPVEKST

Tiltak	Økonomisk målbilete	Risiko
Nedtrekk i om lag 70 årsverk på heile området	50 mill. kr	Høg risiko
Tilpasset leder/adm. kapasitet i skulane	1,5 mill. kr	Middels risiko
Generelle innsparingskrav barnehage	1,2 mill. kr	Middels risiko
Endra tildelingspraksis spes.ped private skuler/skule	2,0 mill. kr	Middels risiko
Redusert konsulentbruk barnevern	0,5 mill. kr	Middels risiko
Generelle innsparingskrav skule/strukturendringar	3,0 mill kr	Middels risiko
Omstilling introstønad vaksenopplæring-flyktning	2,0 mill kr	Middels risiko

DEI STØRSTE TILTAKA FOR ORGANISASJON

Organisasjon	Økonomisk målbilete	Risiko
Omorganisering KD staber	2,0 mill. kr	Middels
Redusert overføring Atlanterhavsparken	1,0 mill. kr	Lav
Optimalisering drift av bilflåten	0,5 mill. kr	Middels

DEI STØRSTE TILTAKA FOR SAMFUNN

Samfunn	Økonomisk målbilete	Risiko
Vidareføre innsparingstiltak frå 2022 på kulturområde (kulturtilskot, tilskot til Viti)	1,8 mill.kr	Middels
Avvikling av anleggs-/entreprenørverksemd	0,5 mill. kr	Låg

IKKJE BERRE KUTT

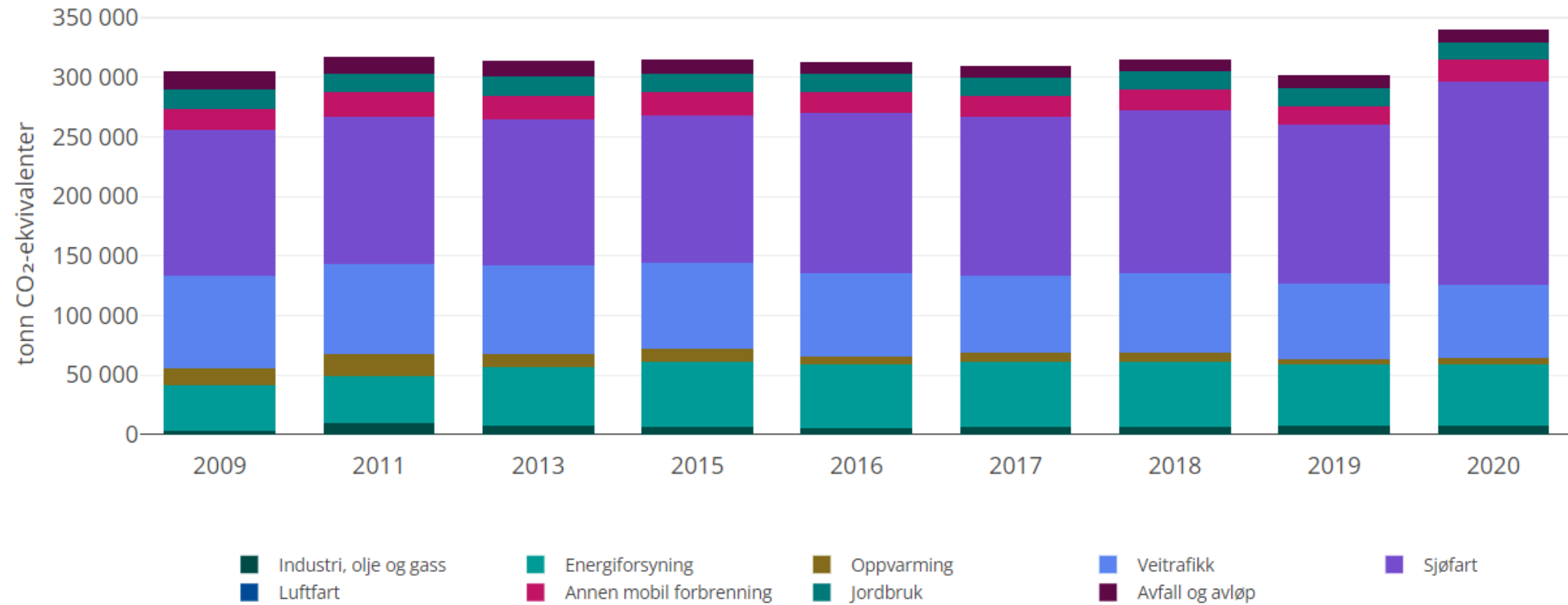
- Gratis kjernetid SFO og nedsett foreldrebetaling SFO/barnehage 24,0 mill
- Oppvekstreformen - styrka barnevern 6,9 mill
- Helsestasjon 12,4 mill
- Grunnskuletilskot 16 mill
- Fastlegeordninga (styrking av basistilskotet og betre tilrettelegging for spesialisering (ALIS-ordninga) frå 01.05.23)

KLIMABUDSJETT

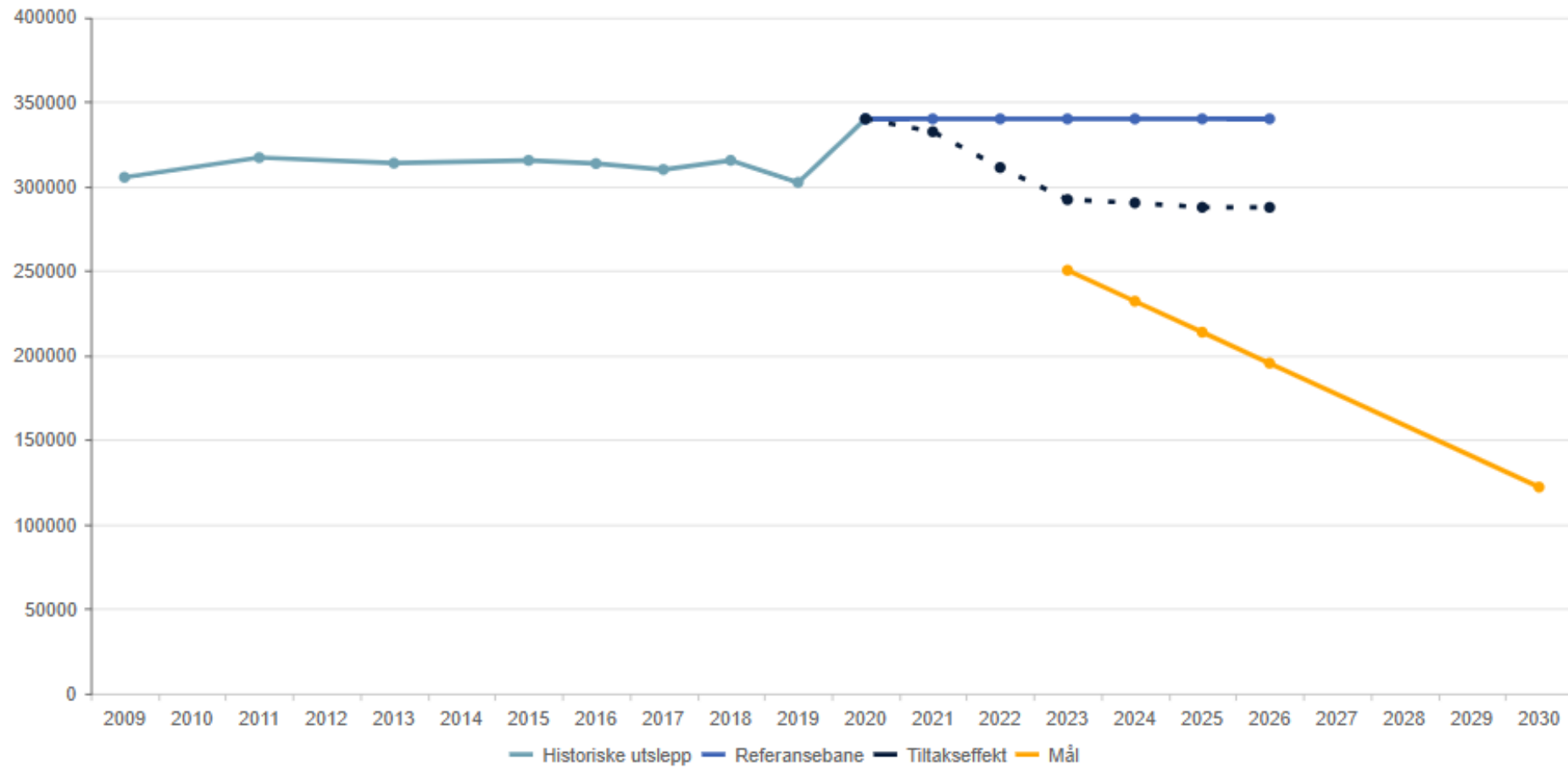
Klimamålene til kommunen:

- Innan 2030 er klimagassutsleppa i Ålesund redusert med 60 prosent samanlikna med 2009 (direkte utslepp)
- Ålesund sitt bidrag til klimagassutslepp utanfor kommunen er betydeleg lågare i 2030 enn i 2020 (indirekte utslepp)
- Ålesund forvaltar naturen slik at naturlege karbonlager i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt
- Ålesund skal vere eit nullutsleppssamfunn i 2050

KLIMABUDSJETT

DET ER FORTSATT LANGT TIL MÅLET

TILTAK

- Landstrøm for skip
- Miljøkrav til nybygg og rehabilitering
- Miljøkrav ved innkjøp
- Miljøfyrtårnsertifisering

BETALINGSREGULATIV 2023

- Målet er å forenkle i større grad
- Endringane gjeld i hovudsak prisjustering (3,5 %)
- På sjølvkostområda er det eit eige regelverk som styrer nivået. Det er lagt inn ein auke på 7,8 % for vatn og 6,9 % for avløp
- Gebyr for slam og renovasjon vil komme som eiga sak

PLANSTRATEGI

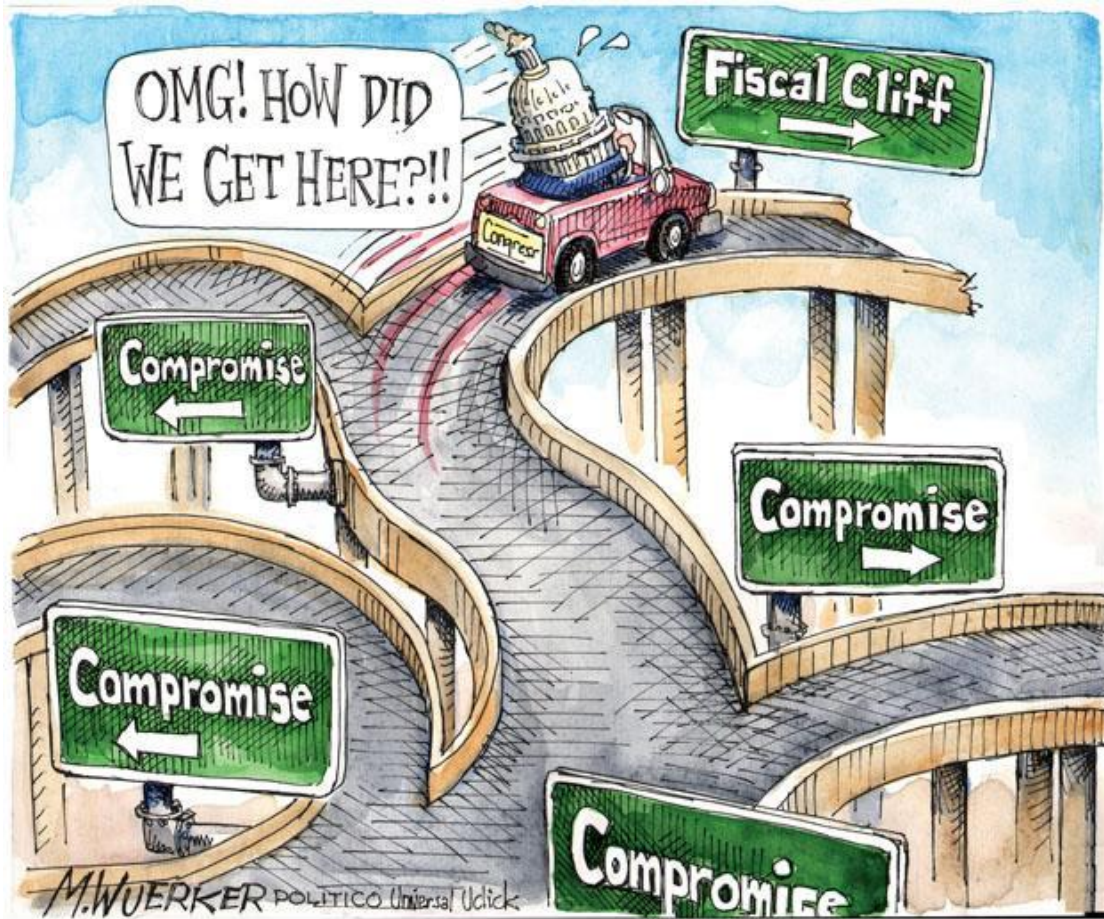
[Kommunal planstrategi for perioden 2020-2024](#) vedtatt i februar 2020.

Prinsipp som fremjast for prioritering av planarbeid i 2023:

- Planarbeid som kan utsettast, bør utsettast
- Slutføre planar og prosessar som er starta
- Prioritere lovpålagde planar
- Prioritere planar eller prosessar som er viktige for å nå måla om omstilling til ein berekraftig økonomi
- Fornyng og forenkling skal ligge til grunn

Revidert forslag til planstrategi (2023):

Planar og prosessar	Plan	Prioritering	Merknad
Planstrategi	Planstrategi	2023	Rullerast årleg. Hovudrev.kvart 4.år (2024)
	Handlings- og økonomiplan med budsjett	2023	Årleg
Planar og strategiar	Strategi for helse- og velferdsområdet i Ålesund Kommune - Heilskapleg innsatstrapp med handlingsplan for 2022	2023	Årleg rullering handlingsplan. Jf. vedtak i K-sak 179/21
	Kommuneplanen sin arealdel	Kan utsettast til 2024	I arbeidet med ny planstrategi for 2024-2028 vil behov for rullering av gjeldande kommunedelplanar bli vurdert
	Overordna administrativ beredskapsplan	2023	Rullering jf. tilbakemelding etter Statsforvaltaren sitt tilsyn på Beredkapsområdet juni 2022
	Skule-og barnehageeigarstrategi	2023	
	Alkoholpolitisk plan (Alkoholpolitiske retningslinjer er vedtatt for kommunestyreperioden 2020-2024)	Kan utsettast til 2024	Rullering av alkoholpolitisk plan der det innarbeidast ruspolitiske prinsipp jf. vedtak i Kommunestyret 23.09.21, sak 181/21*
	Plan for idrettsanlegg og anlegg for friluftsliv	2023	Handlingsplan reviderast årleg
	Kapasitets- og strukturplan for skulane i Ålesund kommune	Kan utsettast til 2024	Sak om skulekapasitet m.m. Her vil langsiktige tiltak for ein effektiv bruk av skulekapasiteten i Ålesund kommune blir vurdert nærare
	Plan for samarbeid med frivillige	2023	
	Hovudplan for vatn og avløp	2023	Kommunedirektøren vil vurdere korleis dette arbeidet skal koplast saman med ein plan for vatn, overvatn og vassmiljø(jf. føringar i Grøn strategi)
	Handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk		Bør vurderast i samband med utarbeiding av ny planstrategi (2024-2028)
	Eigedomsstrategi (ÅKE) ev. plan for bustadpolitikken	Kan utsettast til 2024	Vil bygge vidare på strategiar i heilskapleg innsatstrapp og arealstrategiar frå PAKT
Interkommunale planar / regionale planar	Veteranplan	2023	Jf. vedtak i 2022
	PAKT - Samordna klima-, areal- og transportplan med handlingsdel	2023	Jf. vedtak K-sak 057/22. Handlingsplan reviderast årleg
	Interkommunal sjøarealplan	2023	Forprosjekt handsama jf. vedtak K-sak 061/22

Copyright by Matt Wuerker.

